

Antologie Sanscrită

BEU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj-Napoca

RBCFG202100051

GEORGE COŞBUC

*A. S. Vasulescu. 1906. Sept. 9/22 Simb. Craiova
Nr. 335. c.*

ANTOLOGIE

SANSCRITĂ

FRAGMENTE DIN RIG-VEDA, MAHABHARATA, RAMAJANA,
POESII LIRICE ȘI PROVERBII

TRADUSE, PRECEDATE DE O PREFĂȚĂ ȘI ADNOTATE
BCU Cluj / Central University Library Cluj

de

GEORGE COȘBUC

INSTITUTUL DE EDITURĂ
RALIAN ȘI IGNAT AMITCA, Craiova

1897.

14919

Tipo-Litografia Națională

RALIAN ȘI IGNAT SAMITCA, CRAIOVA

IBL. UNIV. CLUJ-SIEU
Nr. 5399 -1943

Literatură sanscrită numim literatura poporului indian, care trăia pe la 2000—1500 înainte de Cristos pe platourile munților Himalaia, pe partea despre miară-zi. De pe aceste platouri poporul indian a emigrat spre Sud și a cuprins ținutul râului Ganges.

Religiunea acestui popor era panteistă. Zeul superior al Indilor era Brama, care crease lumea fără nici un scop și fără voință. Brama născu lumea minat de patimile sale sexuale, deci întreg universul e născut inconștient ca și orice copil din doi părinți. De aici a urmat, că poporul indian era pesimist, privea lumea cu toate ale ei ca o părere, să plingea neconștient de greșita concepțiune a lumii. Toată poezia lor e pesimistă, toate faptele lor dovedesc lipsă de energie, credința în fatalitate, supunere oarbă la tot ce se întâmplă. *)

Cea mai veche limbă a poporului indian s'a păstrat în himnurile numite în deosebi Vedas. Aceste sînt cântece religioase. Limba lor e populară. Ele sînt create pe vremea nașterii poporu-

*) Asta e una dintre principalele cauze, ca Englezii stăpînesc astăzi așa de ușor Indiile. Un milion de Englezii țin în friu peste 200 de milioane de oameni !

lui, pe vremea cînd el trăia pe sub Himalaia. Cu timpul—în cursul veacurilor — limba indică s'a schimbat foarte mult; preoții însă și cărturarii, au păstrat limba veche a Vedelor și au perfecționat-o. Ast-fel cărturarii scriau într'o limbă nepricepută de popor, în limba sanscrit (adecă limba sfîntă), iar poporul vorbea limba paerit (limba naturală). Încă de pe la anul 800 înainte de Cristos, limba sanscrită deveni limba moartă, căci o vorbeau numai înrățații între ei, cu toate acestea s'a scris înainte această limbă neconținut pînă la 1000 după Cristos — va să zică 1800 de ani—și chiar și azi preoții din India scriu într'această limbă.

Limba sanscrită e astăzi izvorul tuturor cercetărilor filologice, întru cît aceste privesc limba semintiei ariene. Ea e cea mai veche limbă cunoscută bine. Studiul ei a dat naștere filologiei comparate: pînă la descoperirea literaturii sanscrite nimeni nu bănuia că toate limbile Europei (afară de una-două) sînt surori și pornesc dintr'o limbă comună. N'au pornit, adevărat, din limba sanscrită, ci dintr'altă limbă mai veche—sanscrita e sora limbii latine, a limbii grecești, a limbii gotice vechi, a unei limbii vechi slavone din care s'a născut limbile slave, a limbii persiane vechi etc. Și nici nu e cea mai veche, dar e cea dintîi dintre câte ni s'a păstrat în scrisoare. Cele mai vechi urme de limba grecească le avem pe la 800 înainte de Cristos — de limba sanscrită însă de pe la 2000 înainte de Cristos.

Ca soră a limbilor europene, ea seamănă foarte mult cu ele, nu numai în vorbe, ci și în sistemele flexionării și în sintactică. Iată câteva vorbe. **Dev** înseamnă Zeu: latinește **Deu-s**, grecește **Zev-s**. **Dev-pitar**=Zeul-tată latinește, **Deū-pitar**, apoi Jupiter și Jupiter. **Apa** e apă, latinește **aqua**. **Veda** înseamnă cunoștință, vedere și pătrundere; vorba **ved** e în grecește **oid** cunosc, în latinește **vid** (video=răd).

Literatura sanscrită s'a dezvoltat din literatura religioasă a Vedelor. Vedele sînt cartea sfîntă a poporului indian, ele cūprind ① Explicările ceremoniilor religioase, tipicul sfîntelor slujbe și învățătură pentru popi. ② Dogmele religiunii. Aceste sînt scrise foarte întunecat și concis. ③ Cîntări religioase, laudele zeilor, proverbiu morale, învățătură și pilde de tot felul. Acestea formează partea poetică a Vedelor. Toate acestea sînt născute între anii 2000—1500 înainte de Cristos. Mai tîrziu s'au adăugat la Vede și alte cărți: prarila țerii, cartea datorțiilor și drepturilor unui rege, constituția statului etc. Toate la un loc formează cartea sfîntă, Vedas împărțită în 4 părți după copriusul lor: Rig-Veda, cea mai veche dintre Vede, Sama-Veda, Atarra-veda și Iadjur-veda.

Poesia epică s'a dezvoltat la poporul indian foarte de timpuriu. Intocmai ca la Greci, se născuseră în popor rapsodii epice, care trăiau din gură în gură și din veac în veac și neconținut erau amplificate cu tradiții nouă și perfecțio-

nate. Ast-fel se dezvoltară cu încetul cele două epopei naționale: **Mahabharata** și **Ramajana**. Într'aceste epopei sînt multe episoade care pot forma ele de sine-și epopei întregi, neatîrnătoare. Se vede că amîndouă epopeile cele mari sînt alcătuite din alte epopei mai mici pe care le-au absorbit cu totul.

Se zice, că Mahabharata ar fi făcut-o, așa cum e, poetul **Vyasa**, adică acesta a adunat rapsodiile, le-a dat o unitate de acțiune și le-a legat între ele. Întocmai cum se zice că un Homer a adunat rapsodiile populare și din ele a făcut Iliada și Odisea. Mahabharata, adică Maha-Bharat-a (Bharat cel mare. Bharat înseamnă și purtător de războaie) descrie luptele pe care le-au purtat pentru tron doi frați, Pandu și Dhritarashtra, nepoții regelui Bharat.

Ramajana se zice că e făcută de **Walmiki**. Ea descrie cuceririle și luptele eroului Rama (Ramajana. Ajana înseamnă expediție, cucerire).

Mahabharata e cu mult mai veche decît Ramajana. Toată acțiunea ei se petrece pe platourile de sub munții Himalaei; acțiunea Ramajanei se petrece prin văile Gangelui, adică descrie stări de lucruri dintr'a două patrie a poporului indian. Întocmai cuceririle țării dela gurile Gangelui, formează subiectul Ramajanei.

Amîndouă epopeile sînt scrise într'acelaș fel de vers, numit **seocas**. Acest vers e compus din 16 silabe, cu ritm trohaic și avînd cesura tocmai la mijloc.

Walmiki
Walmiki

Ingrămădindu-se un episod peste altul într'a ceste epopei, ele au ajuns de o lungime înspăimântătoare. Ramajana are 48,000 de versuri; prin urmare e de patru ori mai lungă decît Iliada lui Omer, iar Mahabharata are 440,000 de versuri, deci e lungă cît 44 de Aeneide și cît 38 de Iliade! Textul ei umple 70 de volume obi-cinuite.

Episoduri frumoase au amîndouă epopeile. Mai vestite însă sînt, din Ramajana; **Savitri***) în care e descrisă credința unei femei, și **Nala și Damajante** în care de-asemeni e descrisă virtutea femeii.

Amîndouă epopeile sînt traduse în toate lim-bile mai culte ale Europei, în mai multe tra-duceri.

Altă lucrare epică importantă e **Purana** (Povești din bătrîni) și cuprinde 18 povești ale căror subiect e luat din Mahabharata. Fiecare po-veste e tratată ca o epopee de sine stătătoare. Pu-rana are 1.600.000 de versuri! Să vede că po-eții acestui popor nu aveau simțul artistic al lungimii permise unei epopei, așa cum a avut-o poporul grecesc. Purana e plină de citate din cărți de teologie, și e mai mult o etică decît o poezie.

Dintre poemele scrise mai tîrziu, pe vremea înfloririi literaturii sanscrite, sînt vrednice de luarea aminte numai două: **Cîntarea cîntă-**

*) Tradus romînește și publicat în broșură, de George Bogdan-Duică; Sibiu, Institut tipografic.

rilor, o idilă fără pereche în literatură, și **Vestitorul norilor** a celui mai mare poet sanscrit, a lui Calidasa. Poema din urmă e, fără îndoială, una dintre cele mai frumoase poezii ale lumii.

Poesia lirică s'a dezvoltat, ca la toate popoarele târziu de tot în urma poeziei epice. Cel mai însemnat poet liric al literaturii sanscrite e Calidasa — în veacul întâiu înainte de Cristos — care a stătorit și formele și limba poezii lirice. Cu deosebire frumoase sînt poeziile sale din ciclul «Ritusanhara» (Povestea anotimpurilor), toate erotice. Vestită e poezia sa «Gatha-carpara» (Ulterior spart).

Alți poeți lirici de valoare sînt Amaru care a scris și epigrame, apoi Bartrihari și Jahadava. Acest din urmă e poet idilic. Poezia sa «Gitagovinda» în care se descrie iubirea Zeului Visnu (intrupat în păstorul Crishna) și a păstoritei Radha e cîntarea cîntărilor pentru poporul indian, întocmai cum e idila lui Solomon cu Sulamita, în biblie. Poezia lirică sanscrită e de obicei erotică, și să destinge prin multă sensualitate și drăgălășie. Desele, prea desele comparații strică foarte mult lirismului sanscrit: aproape de nesuferit sînt recinicile comparațiilor a femeilor cu luna și cu floarea de nufăr. La Calidasa în «Povestea anotimpurilor» luna e pomenită de 289 de ori! În Eminescu se găsește multe locuri, care îți amintesc pe Calidasa.

Poesia dramatică și-a luat avînt de odată cu

Calidasa
Amaru
Bartrihari
Jahadava

poesia lirică. (Calidasa e și cel dintâiu și cel mai puternic poet dramatic al neamului indic. El a scris — sau cel puțin i s'a atribue — vr'o 17 drame idilice. Numai de două s'a știe însă cu siguranță, că sînt ale lui: «**Sacotala**» și «**Vicrame-urvasi**.» Cea dintâi descrie iubirea regelui Dușanta și a fetei Sacotala. (Drama aceasta e una dintre cele mai frumoase și mai reușite idile ale veacurilor.) Cînd a fost tradusă întîiu în limbile europene, toată lumea a rămas uimită de frumusețea acestei drame, iar poetul cel mai mare al Germanilor, Goethe, a scris o epigramă în care susținea că el nu crede să existe pe lume o scriere mai plină de poezie decît Sacotala. *) Alt poet dramatic vestit este regele **Sudraca**, în veacul al doilea după Cristos. Cel mai productiv și mai perfect ca artă e însă **Bavabuti** (cam la 800 după Cristos) care se apropie de poezii modernă, căci pune mare preț pe caractere. Pe lângă acestia, se mai cunosc alții o mulțime de dramaturgi, mai mult ori mai puțin vrednici de amintire.

Literatura didactică e foarte bogată. Vestită e colecția de fabule «**Pantșatantra**» (cinci cărți de fabule) și colecția de porești morale, de fabule și de proverbiu «**Hitopadesa**».

Poreștea, norela și romanul, s'au dezvoltat re-

*) Sacotala e tradusă românește de mine, liber și în versuri moderne. E publicată în «Convorbiri literare» Anul 1891.

Indica
Bavabuti

pede și cu prisos. Pin'acum se cunosc 28 de colecții cu peste 800 de romane. Cea mai interesantă colecție e «Catha-sarit-sàgara (oceanul rîurilor povestitoare), care a dat material Arabilor și Persianilor. «O mie și una de nopți» ale Arabilor sînt o prelucrare a povestilor din numita colecție.

Literatura științifică e și ea foarte bogată. Cook-Englezul, care e descoperitorul literaturii sanscrite (la sfîrșitul veacului trecut) a adus din India în Anglia, o corabie plină de cărți indice, și între aceste 27 de manuale de gramatică, mai multe studii filologice, citeva dicționare, și mai multe sute de volume care tratau despre medicină și astronomie.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Himnuri din Rig-Veda

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I

Soarele.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Acest cîntec nou și plin
De mărire, ție soare,
Inimă luminătoare,
Umilit eu ți-l închin.

Tu-mă ascultă 'ndurător
Rugămintea mea, și cată
Spre-a mea inimă 'ntristată
Cum spre o soție cată
Soțul ei cel iubitor.

Tu, ce toate le privești,
Tu ne fiî stăpînul, soare —
Inimă luminătoare,
Cel mai mare zeu tu ești.

Eû mē voiû gîndi mereû
La divina ta lumină,
Ca, pătruns de cea divină,
Pentru veci d'a ta lumină
Plin să fie gîndul meû.

Că noi hrană căutăm :
Numai tu ne-o poți da, soare,
Inimă luminătoare —
Pentru asta te rugăm :

Preoții bramani, în veac
Intelepți în gînduri sfinte.
Ei adoră prin cuvinte
Soarele, prin cînturi sfinte
Și prin jertfele ce fac.

II

A u r o r a .

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Tu regină majestoasă, prietina lui Dumnezeu,
Ca un rîu d'argint să varsă luminosul pîr al tîu
Peste drăgălașii umeri, când răsari însvăpăiată,
Nobilă, cu ochi de zîmbet și cu mers ușor de fată.
Și cum vii, o visătoare, rătăcind pe cer așa,
Tu perzi una cîte una stelele din salba ta.

Te-ai împodobit, frumoasă, cu tot ce'i frumos sub soare,
Și zîmbești cu ochii umezi de mîrire și splendoare,
Arătînd șireată peptul desvîlit d'al tîu vestmînt,
Și din cer aduci lumina și-admirarea pe pămînt.
Norii 'n calea ta cu vuet speriați se 'ndepărtează,
Că tu 'i biruești, stăpîno, cu puterea ta vitează.

Cit ești tu de bună, Doamnă! Tu, cea cu alaiū de stele,
Faci cărările frumoase presărînd argint pe ele,
Pui vopsea de argint—pe vîrfurile munților întunecoși
Și te legeni blîndă 'n carul înjugat cu tauri roși.
Tu te lupți prin întuneric cu 'ntunericul, și, plină
De puterea ta, lumina se renaște din lumină.

Tu prin munții cu prăpăstii 'ți-ai bătătorit poteci
Și cu peptul alb de fată luminînd în cale treci,
Iar dușmanii tîi se 'nchină și se umilesc în cale:
Nu atît însă puterii, pe cît frumuseții tale,
Cînd zăresc eșind din umbră ochii tîi nebiruiți,
Pieptul alb și fruntea albă și obraji infloriți.

Te salut, frumoasă Doamnă, fiica cerului senin.
Inima tu 'mî-o 'ntărește, că din inimă mî 'nchin,
Ruga mea să 'ți fie-aminte, că din suflet eu trimit'o,
Și cînd te întorci în ceruri, tu să nu te uiți, iubito!

III

F o c u l.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ascultați acum cîntarea focului, a lui Varuna.
Soarele-î stă 'n mîna dreaptă, iar în stînga lui stă luna
Și covor pe sub picioare-î stă pămîntul cel bătrîn.
Eată-l, numai el e tare, singur numai el stăpîn:
El va fi d'acum d'apururi, căci a fost în tot-d'a-una.

El a pus în cal iuțimea, el a pus în uger lapte,
Pune mintea 'n cel cumințe și 'n cel vrednic pune fapte.
El adapă și hrănește, călător din loc în loc,
El topește 'n aer norii și din apă naște foc:
Eată-l, regele puterii, cum din dină naște noapte.

El stă vecinic în văzduhuri luminînd îndepărtarea.
Soarele plutește 'n aer, măsurînd în cale zarea,
Căci Varuna-'i Domnul lumii, soarele-î măsura lui —
Cîte rîuri sunt în lume, alte rîuri să mai pui
Ca să curgă toate 'n mare, ele tot nu umplu marea.

Cine este cel ce poate într'un loc ceva să pue
Necurmat, fără să'l umplă? Nu e om, și uite-ni nu e.
Singur el, Varuna, poate! El se plimbă fulgerînd
Și cu tunet umple cerul, plin de spaimă despiciînd
Aerul; pe vînt și neguri el scoboară și se sue.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Doamne, dacă noi vr'odată ne-am îndușmanit vecinii,
Dacă'm înșelat la jocuri, dacă n'am primit străinii,
Eartă-ne! Tu bun și tare, noi sărmanii slabi și răi!
Inșă năzuința noastră e să fim iubiții tăi
Și iubirea noastră cată biruințele luminii!

IV

P u t e r e a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Eternul zeu, întâi născutul,
Podoaba zeilor și scutul
Intregii lumii, de toți temutul —
Voii, neamuri, este Indra.

Acel ce pune biruință
In cei războinici, și credință
In cei ce merg la pocăință —
Voii, neamuri, este Indra.

Acel ce-a întemeiat pământul
Și-a întins văzduhul și-a pus vîntul
Să poarte nori, d'apururi sfîntul —
Voî, neamuri, este Indra.

Acel ce singur guvernează
Și după chipul său creîază
Și stelele 'n cărări le-așează —
Voî, neamuri, este Indra.

Acel, d'acăruiia putere
Orîce tîrie 'n haos pîiere,
Și toate pîer ca o pîerere —
Voî, neamuri, este Indra.

El în făpturi a pus mișcare
Și viață 'n tot ce nume are,
El, cel lipsit d'asemănare —
Cîntați, cîntați pe Indra.

Maxime și proverbi

BCU Cluj / Central University Library Cluj

I

De țara unde nu-î stăpîn,
Să fugi, orî care-ți este casta.
Dar unde sint stăpînî măi mulți,
Fugi măi ales de țara asta.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Nu sta în casa unde vezi
Că e stăpân numai nevasta —
Dar unde e nevasta rob,
Fugi măi ales de casa asta.

II

De-ar fi o poezie orî cit de închięgată,
Toți criticii cu sgomot pe dînsa năvălesc —
Și muștele întocmăi poftarețe pîndesc
Să afle-o rană mică p'un corp frumos de fată.

III

Din gura unui prieten sunt glume, lucru bun,
Cuvintele pe care străinii de le spun
Sint pentru noi insulte, chiar spuse fără voe —
Acea ce e fumul la orî ce lemn comun,
Noi zicem că e miros, cînd lemnul e aloe.

IV

«Lipitoarea e femeea» zise un nebun odată.
O, sărmana lipitoare, cu ce-î ea asemănată!
Numai singele cel negru ți-l făpește lipitoarea,
Dar femeea-ți ia puterea, mintea, bani și onoarea

V

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cînele-a vădut o fată:
«Carne!» — a ȃis bătîndu-și dinții;
Și-și priveau părinții fata:
«Floare» — au zis plîngînd părinții.
Și-a vădut-o un călugăr:
«Bestie» a strigat ascetul.
Și-un poet vîzut-a fata:
«Înger» a șoptit poetul.

VI

Femeile sint carne, cadavre, un secret —
Așa gîndește-un cîne, un popă, un poet.

VII

Un poet crează numai. Poesia-i ca o fată :
Nume criticul cunoaște toată golătatea ei.
Ast-fel și drăgălășia măritatelor femei
O cunosc bărbații numai, dar părinții nici odată.

VIII

Vezi ! Ce-aū adunat părinții,
Risipesc copiii lor —
Limba 'nghite așa ușor.
Toată munca ce-o fac dinții !

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ce nu ved poeții 'n lume !
Corbilor ce nu le place !
Omul beat ce nu vorbește !
Și femeea ce nu țace !

X

In această țară toată lumea 'nșală !
Ceī străini prin vorbă prea națională,
Prin purtarea bună păcătoșii slugi,
Fetele prin lacrimă, preoții prin rugă :
Țară, cum e asta, scui pă-o și fugi.

XI

Până la cinci ani copilul că-nuiaua tu să-l crești,
Zece ani apoi cu vorba cit de rău să-l dojenești,
Iar d'aici ca pe-un prietin cu blindețe-l stăpânești.

XII

Ușor conduci p'un om netot,
Dar mai ușor pe cel cuminte,
Pe-un semidoct nici tu, Părinte,
Nici zeii cerului nu pot.

XIII

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sint nenorocit sărmanul!
De cei răi nu pot să scap —
Leului căzut în baltă
Ii sar broaștele pe cap.

XIV

Noi vom trăi din pînea cerșită 'n umilire,
Noi vom purta vîzduhul cel vînet, ca vestmînt,
Noi vom dormi în crivêț pe netedul pămînt :
Noi n'avem trebuință de legi și stăpînire!

XV

La cîntar trei miî de preoți și-adevărul l'ampus eû;
Dar de cît trei miî de preoți adevărul e mai greû.

XVI

Cei cu talente-ajung mereû
La grijî și zile grele,
Iar cei fără de ele
Scutiți sînt d'orî ce greû.
Privighetoarea blindă ce-î!
Dar tu o 'nchizi, sărmana,
In timp ce coțofana
Se plimbă 'n dragul ei.

caragiale

XVII

Cînd ajunge omul în pericol mare,
Ca să-și scape viața el dă tot ce are:
In ast-fel de casurî baniî sînt dușmanî.
Dar, scăpat de moarte, el își schimbă fața,
Și 'n primejdiî nouă își aruncă viața
Ca să facă bani.

Lucian

XVIII

Dacă voești să fii cuminte,
Cu un picior tu stăi pe loc,
Cu celalalt mergi înainte:-
De cît să plângi că n'ai noroc,
Și c'ai greșit un pas, mai bine
Cu amîndouă stăi pe loc.

XIX

Pe cel ce sub picior îți sapă
Nu-l prinde prietin, cît trăești.
El ți-e dușman ; să-ți amintești
Că apa-î apă.

BCU Cluj/ Central University Library Cluj

Iar apa 'ncet își schimbă locul --
S'o faci ferbinte cît ai vrea,
S'o clocotești, căci totuși ea
Va stinge focul!

XX

Să te scolî de dimineață, să muncești cît ți-e puterea,
Să te luptî voinic și nobil ; cu ai tîi s'ămparți averea
Și nevasta să-țio aperi de obraznici ticăloși ;
Ast e patru lucruri, frate, să le 'nveți de la cocoși.

XXI

Cînd regele ascultă de medici, de miniștri,
De domni profesori,
Adio, sănătate! Adio, cumiție!
Adio, voi comori!

XXII

Să dai bogatului un dar,
Unui viteaz să-î dai podoabe,
Eñnucilor să le dai roabe,
Supremele prostii înî par!

XXIII

Cînd Dumnezeu te are drag,
Și te ia 'n paza milei sfinte,
Ca arme de-a lupta 'nainte
Nu-ți dă nici pietre, nici cîomag —
Cînd Dumnezeu te are drag
Îți dă pricepere și minte.

XXIV

Cel ce 'și încuie bogăția
Și pe săraci nu-î dăruește,
Nici pentru el nu chîeltuește,
E o momîie ce păzește,
Pe seama altora cîmpia.

XXV

SN | Dăruște-le, fii sincer, clevește-le cum vreî,
Fii slugarnic, blind orî silnic, cu temeî, fără temeî :
Ce și-aŭ pus în cap odată, nu poți scoate din femeî.

XXVI

Acela ce și 'n fericire
Nu-și pierde capul și-î cinstit,
Cel ce rămîne umilit
Cînd are-avere și mărire,
Și-acel ce-și ține jurămîntul
Și fața cu dușmanii sei?
Tu dă-mi tovarăși p'acești trei
Și-ți biruesc cu ei pămîntul.

XXVII

Cînd e vorba să faci bine,
Să ajuți pe cei ce mor,
De nevoi să-ți aperi țara
Și să-ți naști moștenitor —
La aceste patru lucruri
Cine-și ia locțiitor ?

12
2²
XXVIII

Din rest nu poate crește nimic întreg la loc —
Dar, sînt, zic eu, trei lucruri, cari aū acest noroc:
Un rest de datorie, de boală și de foc.

XXIX

Ceī ce privesc cu multă seamă
La alții, cum privesc la sine;
Ceī ce privesc ca la o mamă
La orī și ce femeī străine;
Ceī ce privesc cu ris, orī teamă
La banī, ca la un rău ce vine;
Aceștia toți cumiņți se chiamă,
Căci toți privesc precum e bine.

XXX

Un domnitor; născut din neam de jos
Un preot înțelept, al căruī tată
A fost un idiot și-un caraghios;
Și-un om sērac, care-a ajuns de-odată
Să aibă banī și bunuri din prisos —
Aceștia trei, orī cit de bunī s'arată,
Eī toate, câte sînt, le ved pe dos.

XXXI

Uiți o sumă de defecte
Pentr'o singură virtute —
Ceî ce captivează iute
Sunt naturi perfecte.

XXXII

Regele să se păzească
De dușmani (tradus : femei,
Că 's mai rele de cît ei).

PCU Cluj / Central University Library Cluj

Și de hoți să se păzească
(S'au tradus : funcționari,
Că sînt cei mai răi tilhari.)

Regele să se păzească
De curteni (tradus : dulăi,
Că sînt cîinii cei mai răi).

XXXIII

Eū sînt născut din neam de jos —

Tu ești boer, dar ticălos!

Ce crezi, că am să cad pe spate,

Cînd vîd frumoasele-ți palate?

Eū vîd păduchi d'atâtea ori

Și 'n cele mai frumoase florî!

XXXIV

De oamenii sgirciți ride pămîntul

Și ride Iadu 'n punni de domni și regi.

De cei ce fac pentru popoare legi

Cum rid în codrii fiarele și vîntul!

Și vermii rid de cei cari își fac placul

Și de femei cu poale lungi e vesel dracul.

XXXV

Foc, celor ce-aū ucis și fură!

Bogaților plumb cald în gură!

Pumnal, celor mîndriți cu rangul!

Și cui își vinde țara, dați-i ștrangul!

XXXVI

Cînd vezi pe drum un cîne, n'ăi pîatră—lucru
trist!

Cînd ăi în mîină pîatră, e gol de cîni tot locul.
Cînd ăi și cîni și pietrii și-arunci, tu n'ăi norocul.
Să-î poți lovi! Iar dacă lovești ca bun artist,
Stăpînul lor te vede și-ți scutură cojocul—
Cu-o soarte-așa perversă, să nu fii pesimist?

XXXVII

Sgomot fac cei reî și josnicî, nu cei nobilî, bagă
sama!
Aurul nu poate face sgomotul ce-l face-arama.

XXXVIII

- Cerșetorule, ia spune-mî, mănîncî carne bucuros?
— Cînd n'am vin, nu laud carnea; mi se pare
de prisos.
-Audi tu! Cum vîd îti place vinul și cînd nu 'ti
e sete?
— Aș! il bea, dar nu cu poftă, cînd n'am mu-
zică și fete.
— Fetele vrea, chieltuială. Ai tu bani? Ești sdrențe
tot.
— Aflu e, Cîștig cu jocul și măi fur de unde pot.
— Ești tilhar și joci și cubii? Omul reu în temniți
piere!
— Cum să-mî duc alt-fel viața, dacă n'am nicî o
avere!

XXXIX

Când m'ai clevetit, mă bucur și zimbesc de fericire.
Pentru că de tac, văd însu-mi că sînt drept și
bun bărbat—

De mă supăr însă, Doamne, cît de mult sînt vi-
novat
Că eū te-am făcut cu voia-mi vinovat de clevetire!

XL

Cei cu tuse nicî-o-dată să nu plece 'n sat să fure;
Cei ce cad în somn isteric să nu meangă prin
pădure;
Cei bolnavi să nu vorbească, să le curgă vorba
vare;
Cei bogați să nu se certe pentru două-trei parale.

XLI

Să-mi spuī tu, unde-ī bine să fii mereū zelos?
— La daruri, la știință, la leacuri cu folos.
Și-a fi zelos, tu spune-mi, la ce nu este bine?
— La bun străin, la rele și la femeī străine.

XLII

Stai cu regele tu bine?
Geniū ești, puțină ca tine.
Dar ești urgisit de rege?
Ești o vită, se 'nțelege.

XLIII

Cei proști, ca vita, te 'nțeleg
Numai cînd spuî cuvîntu 'ntreg;
Dar te 'nțelegi cu cei cu minte
Numai din ochi, fără cuvînte.

XLIV

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ști tu'n cine-î nebunia măi nebună? In acei
Cari își perd viața 'ntreagă alergînd după femeî;
In acei care se joacă cu vr'un șarpe 'n lan culcat
Și'n acei ce cred, că-î cinste de-a fi slugi pe la palat.

XLV

Leul, cel c'un singur puiū,
Liber prin pustiî petrece—
Dar măgarul are dece,
Și e vai de capul lui.

XLVI

De sunt rău eū mă gîndesc :
«Am vesminte, am mîncare—
Să-și ciștîge cel ce n'are!»
Iată cel maî mișelesc
Fel de cugetare!

XLVII

Trei rele noi vedem :
Ceî proștî se tem de *moarte*, ceî semicultî se tem
De foame, iar bărbatul cinstit și plin de bine
Se teme de *rușine*.

XLVIII

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Cea maî infamă fiară e prostu'mbogățit,
Căci el se crede mare și vrednic în tot chipul :
Vezi, soarele nu poate să ardă ca nisipul,
De și nisipul este de soare încălzit.

XLIX

Minia 'n oamenii ceî bunî
Se naște moartă, se topește ;
In ceî cumînți un ceas trăește ;
In semidoctî trăește lunî,
Trei anî în proștîi ceî din gloată,
Iar în mișei viața toată.

L

Cazî in foc, te-aruncî în apă,
 Beî venin—zeiî te scapă,
 Dacă zeiî ți-aû menit
 Zile sub cerescul soare.
 Dar cînd timpul ți-a sosit,
 Tu te-atingî d'un spic, de-o floare,
 Și-aî murit.

LI

Ca să-mî îmblinzesc dușmaniî.
 Patru lucruri am. D'aceea
 Îmî maiî trebuiește unul,
 Ca să-mî îmblinzesc femeea.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

LII

Vreaî să faci un lucru mare?
 Fă-te mic, stăi liniștit.
 Leul, orî cit e de tare,
 Cînd atacă elefantul
 Stă întiiu pîtit.

LIII

Femeile și apa sint lucru curios;
 Aû numai o tendință: s'ajungă tot mai jos.

LIV

Are tot și 'n tot-d'a-una
 Omul care-î mulțumit:
 Pentru cel desculț, pământul
 E cu piele-acoperit.

LV

Dați zeii mult, mari daruri fac,
 Dar nu vin ca să-ți bage 'n sac.

LVI

Soarele răsare roșu, și tot roșu el apune: x
 Omul bun, în zile rele e tot bun, ca 'n zile bune.

BCU Cluj - Central University Library Cluj

* LVII

Sint oameni, cari de teamă că nu vor reuși,
 Nimic nu vreați să 'nceapă și stați în nelucrare — x
 Văzut-ați om vr'odată să fugă de mîncare,
 De teama că mîncarea el n'o va mistui?

* LVIII

Orî norii-și varsă ploaia 'n mare,
 Orî dați bogatului mîncare:
 Prostia tot un nume are.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj Central University Library Cluj

P a c r i t

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Potopul

La sine chîamă Indra pe-al norilor stăpîn —
Acesta plin de tremur, cu minile-î aduse
Cruciș pe pept, ascultă. Și zice cu mînie
Puternicul părinte: Ia oastea ta întregă
Și muntele Gandarvan acopere-l în noapte
Și lasă nori de ploae, ca 'n veci să nu rămîe
Nici urmă d'acest munte, și numele acelor
Ce stau aici se piară în veci de pe pămînt.

Salută blind pe Indra și pleacă furiosul,
Ajunge la locașul puternicilor nori
Și chîamă oastea întregă și zice: am poruncă
Se vârs potop de ploae pe muntele Gandarvan
Se piară toți păstorii și muntele cu ei.

Și pleacă 'n frunte Domnul, și grabnic după dînsul
Oștirea lui se 'nșiră. Aleargă norii negri
Puternici în mînie, sîlbatici dau năvală
Și muntele-l acoper și lasă nori de ploae
Și tunete; și apa creștea cît un ocean.
Și șapte zile 'ntr'una a tot plouat, și 'n urmă
Cînd nu mai aveau apă în guri, stăpînul vecinic
Cu norii dupe dînsul se 'ntoarseră 'n locaș —
Și iar ieșit-a soare și vesel fu pămîntul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Din Mahabharata

BCU Cluj / Central University Library Cluj

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Urvasi

Seara, cînd eșise 'n ceruri dînd răcoare dulce luna,
Fata cea cu mîndre șolduri ese 'n cale lui Ardjuna.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Păru-i lung, făcut inele și cu flori împodobit
Ii juca pe albiu umeri. Ca o lună 'n răsărit
Era fața ei rotundă. Strălucea frumoasa floare
Prin drăgălășia multă a privirii zîmbitoare
Și prin gingașul ei umblet: par'că se 'ndoia de vînt —
Și ca două roze albe sînurile fetei sînt,
Avînd muguri mici și roșii, — ea sălta în ritm pe cale
Și mergea puțin plecată, că doar sînurile sale
Prea erau povară multă pentru trupul ei ușor.
Brîul, cu podoabe-alese, o 'ncegea ca un ficior
Cu un braț voinic. Și 'ntocmai cum răsar două coline
Pe un șes, răsar 'ntocmai șoldurile fetei, pline
Și rotunde par'că-s tronul lui Ananga —

Iar pe ea
Un vestmînt ca de lumină, iar vestmîntul n'ascundea
Precît arăta frum'seța cea pretins'a fi 'nvelită.

Ca un gînd de dor, ca vîntul primăverii de grăbită
 A sosit zîmbind șireată la Ardjuna, la palat.
 Iar portarul i-a dat drumul, ca să intre. Și-a intrat.
 Ea, care era podoaba cerului, fermecătoarea,
 A umplut prin întunerec tot palatul de splendoarea
 Frumuseții ei, și-Ardjuna sta cucernic și pierdut.
 Noaptea să primească 'n casă p'un străin! Cînd a văzut
 Pe copila cea din ceruri, înroșit-a fața-i stînsă
 De rușine, că o fată e 'n palat, mai ales însă
 Că era de tot frumoasă—zăpăcit el îngîna:
 «Te salut plecîndu-mî fruntea, zîină, 'nainte ta!
 Tu cea mai drăguță nimfă, spune-mi care ți-este dorul!
 Robul tău se cheam' Ardjuna» — Și 'nvelindu-și obrăjorul
 De rușine, ea plecată i-a spus tot, cum la palat
 A chemat-o însu-și Indra, tunătorul, și i-a dat
 O poruncă, să se lase pe pămînt, ca să îmbete
 Pe Ardjuna, Și, naivă, cea mai dragă dintre fete,
 A sfîrșit zicînd: «De-acea vin trimisă, vezi tu bine,
 Ca să-ți fiu mereu aproape, să faci ce voești cu mine.
 O, tu cel fără păcate! Te-am văzut și-am fost d'atunci
 Biruită de puterea celui-fără-de-porunci,
 De Auanga. Și-acum iată: tatăl tău o vrea aceasta
 Și-o voesc și eu: în mine tu să-ți recunoști nevasta!»

Auzind Ardjuna, sfîntul, a roșit d'un singur gînd —
 Și cu minele-amîndouă el urechile-astupînd.
 A răspuns: «Dureri de moarte mi-au făcut a ta dorință,
 Tu cea plină de frum'sețe! Eu, cel plin pe pocăiută,
 Te privesc ca pe nevasta unui *Guru*, te privesc
 Ca pe Cuntî, ca pe Sadji a părintelui ceresc —
 Da, eu te stimez, de tine mă apropiu cu sfială;
 Ca și mama mi-ești de sfîntă, și nu 'ncepe îndocală.
 Dacă m'am uitat la tine mai cu drag și mai ades
 Decît la orî-care alta, este lucru cu 'nțeles.
 Și am să ți-l spui, iubită! Am văzut că ești menită,
 Să ne fii renăscătoarea neamului, tu cea iubită!

Oh! strămoşa viţei Poros este veselă 'n mormînt,
Că tu-î vei renaşte neamul! Tot aşa de vesel sînt
Şi eu, o tu cea mai bună dintre zîne, tu femeea
Cea mai bună! Tu mî-estî sfîntă ca un Guru, şi d'aceea
Te-am privit cu drag şi-alese, mămbăta surîsul tău,
Asta e! Dar niciodată n'am avut vr'un cuget rău!»

— «Toţi sîntem ai nemuririi, tu născutule din rege!
Dintre cei născuţi din Poros nu ştiu pentru ce-ai alege
Orî pe unul, orî pe altul — pentru ce-s aleasa eu?
Cei din Poros, fiu orî tată orî nepot, vor fi mereu
Buni şi tari, trăindu-şi viaţa fără să păcătuească.
Nu mă mai privi ca rudă, nici ca virgină cerească,
Nici ca o soţie dată unui Guru! Nu fii rău,
N'alunga pe cea rănită, suferind de dragul tău!»

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— «Ah! ascultă adevărul, tu cea cu frum'seţe multă!
Ascultaţi, voi, zeî puternici, tu pămîntule, ascultă!
Ca pe Cunti, născătoarea, ca pe Madri te ador.
Cu sfinţenie ca pe Sadji: tu asemenea mi-estî lor.
Vei renaşte neamul nostru, pentru veci îl vei renaşte,
Şi te vor cunoaşte zeii, lumile te vor cunoaşte!
Mergi! Cu umilinţă capul eu mi-l plec! Al tău mă ştiu:
Dacă te stimez ca mamă, tu păstrează-mă ca fiu!»

Tremurînd d'aceste vorbe, cu privirea 'ntunecată,
Ameţit avîndu-şi capul, peate de mînie beată,
Urvasi p'Ardjuna sfîntul a început a-l blestema:
«Mă arunci să mor pe drumuri, beată de durerea ta!
O s'ajungi, s'ajungi, Ardjuna, saltimbanc între popoare,

Tu născutule din Cunti, despueat d'a ta onoare
Să ajungi de rîs, momîia și batjocura de veci
A femeilor, prin peșteri huiduit tu să petreci
Părăsit d'a ta virtute, de puterea bărbătească:
Lîngă ea nici-o femeie eunuc să nu primească!

Astfel blestema, ținîndu-și mîinile încrucișat
Peste cap, și-ale ei buze tremurau. Și l-a lăsat
Pe Ardjuna dus pe gînduri, și s'a 'ntors grăbit, acasă.
Dar, Ardjuna, și el grabnic, mîndrul său palat și-l lasă
Și să sue 'n locuința lui Citrăsena, spunînd
Prințului Gandharvic toate, cum s'a 'ntrecut pe rînd.
Cum venise noaptea 'n casă Urvasi, ce-a spus nebuna,
Cum 'l-a blestemat în urmă. «Ce se fac?» a zis Ardjuna.
Și-a rîs prințul, și de grabă a plecat și-a spus apoi
Toate vorbele lui Indra, dătătorului de ploii.
Și zîmbind, cu vorbă dulce, regele din tron vorbește
Lui Ardjuna, care vine și 'n genunchi se umilește :

BCU Cluj / Central University Library Cluj

«Fericită este Cunti; lumile-o vor lauda!
Biruiți sînt toți strămoșii prin statornicia ta!
Nu te teme de blestemul Asparei! O să v'ajungă,
Veți trăi în peșteri negre, îmbrăcați în haină lungă,
Și 'n tot omul de pe cale veți afla cîte-un dușman —
Dar un singur au, Ardjuna. Da, și 'n hotărîitul au
Vei fi saltimbanc de tîrguri, și neom, să nu te-asemeni
Cu băbații, dar în urmă vei fi om ca orî-ce oameni!»

Auzind aceste vorbe de la Indra, a plecat
Vesel, fără nici-o grijă că-î d'o zîină blestemat,
Și unit în preținie cu Citrăsena, cu sfiutul,
Panduidul în palatul cerului, uitînd pămîntul,
A trăit în fericire, de toți zeii 'ncunjurat.

Tilotama

I

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Au vorbit pe rînd de toți zeii și s'au plîns care de care,
Iar părintele luminii, ascultîndu-i cu mirare.
A clătît sub plete capul și-o clipită s'a gîndit.
Pe Visvacarman chemîndu-l. Creatorul i-a vorbit:
«Hotărît-am să pierd astă-zî pe cei doi! Să-mî faci o fată,
Cum vei ști tu mai cu farmec —»

Și, după porunca dată,
Inchinîndu-se lui Brama, meșterul plăsmuitor
A cules din mintea-i multă chipul cel mai avător
De frum'seți, făcînd o fată: tot ce'n lumile tus-trele
E frumos și'n stat și'n umblet, aduînd din toate cele,
Ici a pus puțin și colo tot așa 'n făptura ei —
Quintesența frumuseții dată 'n tot unei femei.

Acest chip, cu multă trudă a gândirii plăsmuit,
 Neasemănat de mîndru și cu greu de 'nchipuit,
 Sta 'n desăvîșirea formei, zeilor sublimi 'n față.
 Și-a zîmbit cu mulțumire dătătorul-de-vieață
 Și-au înmărmurit sublimii și-o priveau pierduți așa,
 Căci din talpe pînă în creștet, nici un punct nu exista
 Unde ochii admirării nu ereau siliți să stee,
 Ca 'ndelung să poate soarbe formele. Nici o femeie
 N'a avut dragălașia Tilotamei; pe deplin
 Era Sri. Și 'mbătătoarea minților, un vis seuin,
 Ca o ducere 'n ispită, era toată Tilotama.
 Stete fără de suflare, ca de piatră, însuși Brama,
 Și cu ochii mari, sălbaticii și de foc, sublimii zei
 Tresăreau de voluptatea netedului corp al ei.

Și-a zis Brama: «Du-te, dragă, uriașilor în cale!
 Du-te, fericito, grabnic și prin zîmbetele tale
 Tu deșteaptă și aprinde patimile 'n uriași
 Să-î înnebunești, frumoaso, pînă cînd de pățimași
 Se vor dușmăni!» — «Voiu merge!» Si întorcîndu-se la
 [dreapta,

Arătînd ast-fel respectul și cu vorba și cu fapta,
 Tilotama ocolește tot consiliul adunat.
 Indra era 'ntors cu fața către Ost, cum sta la sfat
 Totdeauna; Mahadeva către Sud avea privirea;
 Zeii mici spre Nord, iar Ridșia spre Apus. In ocolirea
 Tilotamei, Mahadeva, doritor cum era el
 De frum'sețile femeii, n'o lăsa din ochi de fel:
 Cînd era la Vest copila, către Vest un cap răsare
 Zeului; cînd i-a se 'ntoarce către Nord, îndată-mare
 Către Nord un cap ăa zeul, și, ajunsă 'n Răsărit,
 Alt cap cătr'această parte Zeului i-a răsărit.
 Indra, regele, își naște — decît Siva măi cuminte—
 Mii de ochi, pe amîndouă părțile și dinainte
 Și 'ndărăt, toți mari și roșii plini de lacome schintei,
 Ast-fel urmărind cu poftă pe copilă 'n cercul ei.

Și d'atunci Mahadeva are patru capete, și are
 Mii de ochi stăpînul Indra. Zeii mici din adunare
 Urmăreau, cu ochii lingezi de dorință, fata 'n mers,
 Și toți Ridșii și stăpînii liberului univers
 Intorceau cuprinși de farmec fețele admiratoare
 După fată, cum se 'ntoarce și lianul după soare.

II

Tilotama, scoborîță, a 'mplinit porunca ei --
 Plini de cîntec și de jocuri, uriașii, cu femeî,
 Se 'ntorceau urlînd de veselî în orgiile barbare,
 Și-ajungînd lîngă pădure au întins o masă mare.
 Tilotama, îmbrăcată într'un străveziu vestmînt
 Cu frumoasele ei plete rătăcite, negre 'n vînt,
 Leneșă venea pe lunca, veselă dar liniștită,
 Și frumoasă, zîmbitoarea, ca o ducere 'n ispită...
 Culegea, venind pe cale, flori și n poală le punca.

Uriașii, cu ochii roșii, morți de vin, privesc la ea
 Și sălbaticii se ridică amîndoi și iuți d'odată
 Pleacă lacomi de iubire, fug turbați, sosesc la fată --
 Sund își plimbă grabnic mîna peste pieptul ei rotund,
 Peste mijloc vrea s'o prindă și s'o strîngă Upasund.
 Ea zîmbește, cînd pe unul cînd pe altu' desmierdîndu-l:
 Vinul le-amețește ochii, pofta le orbește gîndul,
 Și rivali ai desmierdării, ei ridică pumnii lor
 Lasă fată și d'o parte se privesc fulgerător:
 «Upasund, *mie* nevastă, și numai cumnată *ție!*»
 Sund s'aruncă furtunatic, arde vînat de mînie:
 «Ba nevasta *mea!*» Și negri amîndoi, înviforați,
 Tăbăresc unul pe altul. Și-acum uită că sînt frați,
 Că sînt prietini, și cu pumnii se isbesc să se restoarne,

Brațul ei și-l smulg din umer, sfîșie cu dinții carne:
«Eu întâiu!» — «Ba eu!» Și în urmă, buzduganele ei

Se isbesc d'odată în piepturi și d'odată lungi se ^{prind,} întind
Pe pământul ud de sînge. Au căzut fără suflare,
Ca doi sori ce cad din ceruri sgomotînd cu vuet mare.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B h i m a

Bhima cînd văzu că vine uriașul furios,
Cu privirea zîmbitoare s'a sculat încet de jos!

— «Vii, să-mi turburi noaptea somnul? Ce voești? Ia seama
[bine!

Tu scîrbosule, ai grijă, că stai piept la piept cu mine —
Dă năvală, ce? Ucide, dacă te cunoști voinic,
P'un bărbat, nu p'o femeie! N'a făcut doar rău nimic
Fata asta, nu, ci Zeii au făcut un rău, păgîne,
C'au lăsat-o să se nască fiind soră unui cine!
Nu e proprie iubirea celor care se 'ndrăgesc.
Nu, Ananga e de vină, că săgețile-î lovesc
Totdeauna pînă 'n suflet! Înțelegi tu ce-î iubirea?
Iată, soră-ta Hidimba, tu, spurcatule cu firea,
M'a văzut frumos și tînăr, și e veste-dă de-amor:
Mă iubesc 'nfricoșată! Tu, rașinea tuturor

Ucigaşilor! Hidimba nu e 'ntru nimic de vină!
 Vreaî tu să ucizi o fată? Pentru ce? De eşti jivină,
 Prinde-mă de piept şi 'nalţă braţul tău asupra mea —
 Hai, năprasnicule! Iute! Singe astă-zî nu vei bea
 Am să te trimit la Iama: capul tău în astă seară
 Ți-l voiu ~~de~~ despărţi de munte, şi-l voiu arunca afară,
 Sfărîmat, ca de piciorul elefantului! S'o ştii!
 Şi din corpul tău mînca-vor corbiî lacomi, şi vei fi
 Hrană şoimilor sălbatici şi şacalilor, tu cîne!
 Pe toţi uriaşii voştri eu am să-î stîrpsc de mîne,
 Ca să luminez pădurea, să vă scurm de prin locaş,
 Procleţi mîncători de oameni! O, de-aî fi mai uriaş
 De trei ori, tu nu-mi scapi astă-zî Tu, asemeni unui munte,
 Vei cădea—ce te Țiu tare, că eşti de trei palme 'n frunte?
 Cum p'un elefant îl prinde leul şi-l doboară jos
 Te voiu doborî cu pumnul, tu nemernic păcătos» —

—«Omule! Cine te pune ca să-mi aperi pe Hidimba?
 Nu ştiu cum întoreci săgeata: văd că 'ntoreci băbeşte limba.
 Dacă eşti așa de faptă, precum ești la vorbă, hai,
 Dă 'nainte! Stai și numeri ce virtuți frumoase ai
 Și te crezi voinic, de nimeni nebătut, dar mie-mi pare
 Că te învăț eu astă-zî minte, să cunoști pe cel mai tare
 Dintre noi!... piticii ăștia pot să-și doarmă somnul lor —
 Tu, nevrednice, pe tine vreau întâiu să te omor,
 Babă! Și-ți voiu soarbe vesel singele, și-apoi voiu face
 Și piticilor de colea tot așa! Mă crezi? Și-ți place?»

Și zicînd așa, s'aruncă ridicîndu-și mînios
 Pumnii peste cap—dar Bhima se ferește, și din jos
 Prinde brațele robuste și le strînge cu putere —
 Bhima cu dispreț zîmbește, Hidimb urlă de durere.
 Și 'nspăimîntătorul Bhima, hărțuind pe uriaș,
 Îl isbește fără milă îndărăt, trei-zeci de pași,

Ca p'un cerb mai tânăr leul. Și-acum Bhima năvălește
Pînă nu-și revine 'n fire uriașul, și 'ntre clește
Îi cuprinde pieptul sdravăn. Hidimb geme, dar stă drept.
—Nici un sgomot!» strigă Bhima, «că-mi dorm frați și-î
[deștept!»

Și-amîndoi, tîriți sălbatec unul d'altul, es afară;
Incleștați se mișcă 'n roată, un vîrtej de vînt de vară,
Arburi rup și rup pămîntul, prăvălind în vale stînci.
Duc cu ei tufişuri smulse, sgomotos ei cad pe brînci,
Și se 'nalță iar mușcîndu-și carnea de sub haina ruptă
Și se svîrcolesc turbații ca doi elefanți în luptă.

Deșteptați d'atîta sgomot, principii 'n picioare sar —
Și d'alături sta Hidimba. Lei vailor ei par.
Și, văzînd pe mîndra fată, stau fără de suflet lei,
Căci nu pot să-și deie seamă de frum'sețile femeii.
Cunți, vecinic fericită, o privește lung și-apoi
Zice: Cine ești tu? Spune de-unde vii? Ce vrei la noi?
Ești zeita vr'unui codru? Ești o nimfă?» Și-î răspunde
Cea de farmec dulce plină, nici un adevăr n'ascunde,
Și le-arată cum se luptă cei puternici inzadar.

Nici n'a isprăvit ea vorba și ca fulgerele sar
Principii cu arma în gură: Iudhitsira 'n sbor ca vîntul,
Ardjun după el, puternic de-afunda sub el pămîntul,
Și Naculas și vînjosul Sahadev — pe sub stejari
Văd pe Hidimb și pe Bhima: amîndou și iuți și tari
Cum se priud unul pe altul, cum se 'nceaștă 'n repejune.
Pulberea, ca fumul negrul, peste luptători se puve
Ingropîndu-î; dar din norul pulberii răsar curînd
Ca doi munți care se mișcă. Și spre dînși alergînd,
Ardjun strigă: «Frate Bhima! Stăi cu suflet o clipită
Pînă viu și eu! Mi-e arma precum știi tu, obosită.
Dar și 'n oboseala morții cei viteji mai pot lovi —»

Și de glasul lui puternic jalnic codru ciocoti.
«Sahadev, pe lângă mine! Naculas, tu stăi cu mama!
Pe din dos tu, Iudhitsira! Să-l trimitem azi la Jama!»
«Nu v'apropiați!» răcnește Bhima «stați pe loc privind!
Sînt d'ajuns eu unul singur! Lasă-mi-l acum să-l prind
Cum știu eu—așa! Din mînă nu mai scapi cu zile, cine!

Ardjun s'a oprit. «Știi frate că plecăm din codru mîne.
Trebue! Și lupta asta pînă cînd va mai ținea?
Cînd să te-odihnești, tu Bhima? Pentru ce-am întirzia
Mortea prokletului ăsta? Și tu știi că 'n fapt de seară
Sînt puternici uriașii și vicleni din cale-afară —
Lasă-mă măcar odată să-l ating pe placul meu!»
Și răspuns nu-î dete Bhima. Și-acum leul și măi leu.
Adunînd putere nouă dintr'a fraților venire
Prinde pe Hidimb și-l strînge pînă l-a făcut subțire.

Și nerăbdător Ardjuna iarăși zice: «Dă o dată
Și isbește-mi-l să-î crape inima lui cea spurcată.
Orî mă lasă să-î fac capăt eu măi bine, că eu sînt
Odihnit!» Și iată, Bhima, vînat la acest cuvînt,
A scrișnit, și drept în aer ridicîndu-și sus povara
O isbește, ca pe mielul cel de jertfă, primăvara.
Și puternic, ca și vîntul care 'n ziua cea d'apoi
Va clăti temeiul lumii și va face munții moi,
Bhima negru de mînie p'uriaz îl învîrtește
Și d'o sută de ori grabnic îl ridică și-l isbește.
Amorțit de trăsnet, urlă uriașul sugrumat:
Ca d'un sunet de chimvală sună codrul răsculat;
Apoi Bhima ia cadavrul și cu mîna-l rupe 'n două,
Mulțumindu-și ast-fel frații eu o biruință nouă.

Moartea Panduizilor

Sus pe muntele Hivavan merg bărbații cei cucernici,
Cei nebiruiți de nimeni, nesupuși nici într'un chip —
Ajungând pe munte, dinșii ved o mare de nisip,
Un pustiū, și vârful Meru, craiul munților puternici.

Drapadi mergând alături cu bărbații călători
Cufundată 'n gânduri sfinte, a căzut de-odată moartă.
Bhima plinul de putere, a 'ntrebat: «Ce vină poartă
Fiica regelui, o spune-mi, tu acel care omori
Pe dușmani numai cu pumnul! Iudhitsira să ne spuī
Pentru ce-a murit femeea?»

Și privind în ochii lui,
'I răspunse Panduidul: «Drapadi în tot deauna
A rubit mai mult și 'n toate părținea numai pe-Ardjuna.
Pentru-această nedreptate seceră ce-a sămănat.

Ast-fel zice cel mai nobil dintre fii lui Barat.
Fără ca să mai privească la femcee, trece în cale
Panduidul cel mai vrednic și la vorbă și la port —
Și mergând așa, de-odată Sahadevas cade mort.
Și duios privindu-l Bhima, zice regelui cu jale:
Pentru ce-a murit și-acesta? Mândru n'a fost el nici când
A fost bun, supus în toate, și-a murit așa curînd!»

Și-î răspuse Iudhișira: «Sabadev viteazul moare
Pentru-că 'n viața toată numai lupte-a plănuit?
Gîndul i-a fost totdeauna cum să prade și s'omoare
Dar ca noi la lucruri sfinte nici odată n'a gîndit.»

A tăcut în plânset Bhima, și-apoi fără să privească
La cel mort, plecă pe cale. Neputînd să-și stăpânească
Firea cea de grijă slăbită, și de multe lupte frînt.
Nauculas atunci, Frumosul, mort s'asterne pe pămînt.
De durere urlă Bhima: «Iudhișira! Cel mai tare
Dintre bunî, frumos ca nimeni pe pămînt, acesta care
A ținut credința Vedei și tot cerul l-a pătruns
Pentru ce-a murit și-acesta?»

Și-atunci regele-a răspuns,
«A căzut! El plin de fapte și virtuți, el cel cuminte
Și-a zis însuși: Nu e nimeni mai frumos decât sînt eu.
Nici mai bun, și nici mai tare, nici mai cu virtuți de leu.
Cine să-mi rădice arma? Cine-mă poate sta 'nainte? —
Și perirea lui e asta: a fost mândru. Să-l lăsăm!
De e neîmpăcată soarta, noi cu plîsul n'o împăcăm!

Și-au mers regiî mai departe. Dar zdrobit de-a sa durere,
Morți în jur văzîndu-și frații, a căzut fără putere
Panduidul cel mai nobil, a rămas Ardjuna mort.
Bhima 'ngălbenit de milă și rumpînd al hainei tort

A răcnit: «Ah, iată pierе și Ardjun, nebiruitul!
Fala cerului! Tu Indra, iată ți-a murit iubitul!
De ce-l lași? El nici-odată n'a mințit! Părtașul tău
N'a mințit, ori cît nevoia l'ar fi strîmțorat de rău.
Ce-a făcut el ca să moară?»

Iudhitsuira i-a răspuns:

«Cel mai înțelept din lume el a fost! Dar nu-i de-ajuns!
El a zis o-dată 'n luptă: Fraților, vă jur pe zei,
Până mâne oastea toată va peri de pumnii mei —
Oastea n'a perit, dușmanii au rămas întregi, dar pierе
Azi Ardjun lăudărosul, mândrul cel fără putere.
El desprețuia bătrânii și pe cei buni din popor:
Vezi, și asta nu să cade nici unui stăpînitor.
Cine vrea să fie rege, trebuie să fie soare.
Buni și răi să încălzească — n'a făcut, de-aceea moare!»

Și-a plecat ei doi pe gînduri. Și 'ntrun loc, gemînd mereu
Înspăimîntătorul Bhima cade, și murind întreabă:
«Pentru ce-î puterea 'n oament, Iudhitsuir, așa de slabă?
Cine te-a iubit pe tine mai eu patimă? Nu eu?
Pentru ce mă cere Iama? Spune, dacă știi, o spune?»
Și răspunse Baratidul: «Pentru faptele nebune
Ce le-ai făptuit tu Bhima! Tu făceaî de capul tău
Volnicii, și pentr'un rege asta-î cel mai mare rău».

Și-a plecat Iudhitsuir singur, fără frații luptători
Însoțit de scumpu-î căne, cel numit de multe ori.